
Nekrológ

LÁSZLÓ JÁNOS
[1948–2015]

László János szakmai érdeklődése legrövidebben így fogalmazható meg: „Mi rejlik a szavak mögött?” E kérdést vizsgálta elméleti és módszertani területeken egyaránt eredeti és nagy ívű munkássága. Középiskolás korából hozta magával a színház szeretetét, első nagyobb írásában, a szociálpszichológia és a dráma kapcsolatán keresztül elemezte a szavak hatását a mű befogadójára. Történetek megértését, befogadását és a szövegelméletet elvontabb szinten kutatta a tárgy és személyközi forgatókönyvekre irányuló vizsgálatokban. E kutatásokban mutatkozott először az a gondolkodásmód, melyben a kognitív pszichológia gondolkodásmódját ötvözte nyelvészeti, narratológia és nyelvtechnológiai megközelítésekkel, központba állítva a szociális reprezentáció kérdéskörét. E területek újszerű szintéziseként hozta létre a tudományos narratív pszichológia irányzatát, mely László Jánost a szociálpszichológia nemzetközi élvonalába emelte.

Egyénisége, kreativitása tudományos iskolát teremtett. Tanítványaival végzett közös narratív pszichológiai kutatásai – a teljesség igénye nélkül felsorolva – olyan területeken nyitottak új elemzési lehetőségeket és új meglátásokat, mint az érzelmi állapotok, csoportjelenségek, csoportközi kapcsolatos patológiás jelenségek elemzése, állampolgári levelek kategorizációja, self- és tárgykapcsolatok vizsgálata deviáns fiataloknál. Az utóbbi években László János tematikus érdeklődésének középpontjába a történelem és identitás viszonyainak narratív pszichológiai elemzése került. E kérdéskör teremtett számára lehetőséget a tudományos narratív pszichológia monografikus összefoglalására (*The Science of Stories*, London: Routledge, 2008; *Historical Tales and National Identity: An Introduction to Narrative Social Psychology*, London: Routledge, 2014).

László János több mint harminc éven át dolgozott az MTA Pszichológiai, majd Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézetében, végigjárva a tudományos segédmunkatárstól a tudományos tanácsadóig vezető lépcsőket. Nélküle nem indulhatott volna el a *Pszichológia* folyóirat, vezette az intézet Szociálpszichológiai Osztályát, megalapította a Narratív Pszichológiai Csoportot. Mint tudományos igazgatóhelyettes 1997–1999 között tevékeny szerepet töltött be az intézet vezetésében. Elismert szereplője volt a hazai tudományos közéletnek, így 1990-től tagja volt az MTA Pszichológiai Bizottságának, tagja volt az MTA Doktori Tanácsának, és elnöke volt az Országos Doktori Tanácsnak.

László János óriási munkabírása, a tudományos munka melletti elkötelezettsége és nem utolsósorban kiváló oktatói képességei lehetővé tették, hogy az akadémiai intézetben folytatott munkájával párhuzamosan egy másik szakmai utat is bejárjon. Ez a szakmai út a Pécsi Tudományegyetem pszichológusképzéséhez kapcsolódott. Az 1990-es évektől kezdve alakult ki – főiskolai elődjéből – a PTE Bölcsészettudományi Kara, és az első pillanattól fogva látszott, hogy ebben a folyamatban fontos szerepet kap a pszichológia mint önálló tanszék fejlesztése. A kezdeti feltételek megteremtésében múlhatatlan érdemeket szerzett Kéző Balázs, aki a rá jellemző széles látókörrel és bölcsességgel irányította betegséig a pszichológusképzést. De László János kellett ahhoz, hogy egy viszonylag kis létszámú pszichológia-tanszékben egy felszereltségében és szakmai tudásában kiemelkedő intézet jöjjön létre, amelyben mára mintegy ezer hallgató tanul a legkülönbözőbb alap- és szakirányú képzésekben, beleértve az angol nyelvű pszichológusoktatást. László János hozta létre – és haláláig vezette – a Pszichológia Doktori Iskolát, amely hat programmal és közel száz hallgatóval alkotja a pszichológusképzés egyik legmagasabb fórumát. Számos fontos pozíciót töltött be a Pécsi Tudományegyetem szervezetében; egyik kiemelkedő tevékenységi körét képezte az egyetemi Doktori Bizottság vezetése. E téren nyújtott kiemelkedő tevékenysége elismeréseként az Országos Doktori Tanács elnökévé választották. Rendkívüli vezetői képességei voltak, amit a hallgatók és kollégák egyaránt elismertek és tiszteltek.

László János nem csupán a magyar pszichológiai élet meghatározó személyisége volt, hanem nemzetközi hírnévű tudós, a narratív pszichológia egyik úttörője és világszerte ismert képviselője. Számos könyvet írt magyar és angol nyelven, az egyik legutóbbi, a *The Science of Stories* az egyik legrangosabb angol kiadónál jelent meg. Cikkeit, írásait a legjobb lapok közölték, és mindig nagy figyelmet kaptak.